

Het project Gevaarlijke Liefde van Humanitas gewaardeerd

*Frank van Summeren
& Tim Seegers*

Het project Gevaarlijke Liefde van Humanitas gewaardeerd

Frank van Summeren & Tim Seegers

Uitgave:

Humanitas Eindhoven

Veldm. Montgomerylaan 333

5612 BG Eindhoven

telefoon: 040 206 53 50

e-mail: eindhoven@humanitasmail.nl

web: www.humanitaseindhoven.nl

Kennisnetwerk Veiligheid (KNVH)

Sneeuwbalstraat 53

6543 TP Nijmegen

telefoon: 06 41 77 51 56

e-mail: info@hetveiligheidshuis.com

web: www.hetveiligheidshuis.com

Juni 2011

1 Inleiding 4

- 1.1 Aanleiding 4
- 1.2 Achtergrond 4
- 1.3 Doel- en vraagstelling 5
- 1.4 Leeswijzer 6

2 Project Gevaarlijke Liefde 7

- 2.1 Humanitas 7
- 2.2 Preventieve voorlichting 8
- 2.3 Maatjescontact 8

3 Maatschappelijke effecten 10

- 3.1 Gevolgen slachtofferschap loverboys 10
- 3.2 Opbrengsten project Gevaarlijke Liefde 10
- 3.3 Maatschappelijk rendement 12

4 Financiële effecten 13

- 4.1 Kosten/batenanalyse project Gevaarlijke Liefde 13
- 4.2 Financieel rendement 14

5 Succesfactoren 15

6 Conclusies 17

- 6.1 Maatschappelijke effecten 17
- 6.2 Financiële effecten 17
- 6.3 Succesfactoren 17

Literatuurlijst 18

Bijlage 1 Doel- en vraagstelling 19

Bijlage 2 Onderzoeksopzet 20

Bijlage 3 Over de auteurs 21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Jeugdprostitutie is een veel voorkomend probleem in Nederland. Jaarlijks maken ongeveer 200 slachtoffers melding van misbruik en uitbuiting door loverboys. In 2010 zijn er alleen al uit Brabant Zuid-Oost 160 meldingen van mensenhandel genoteerd bij het landelijke coördinatiepunt mensenhandel Comensha. In 40% van de meldingen betrof het minderjarigen. Naar verwachting is dit slechts het topje van de ijsberg (Eindhovens Dagblad 2011a).

In het land vinden vele goede initiatieven plaats om jeugdprostitutie tegen te gaan en waar mogelijk te voorkomen zoals het project 'Gevaarlijke Liefde' van Humanitas Eindhoven waarin vrijwilligers worden getraind en opgeleid om jongeren en hun ouders, docenten, hulpverleners en intermediairs (preventief) voor te lichten over jeugdprostitutie en loverboys. De noodzaak van goede voorlichting blijkt uit een onderzoek van Comensha naar jeugdprostitutie, waarin naar voren komt dat wekelijks bijna 6 jeugdigen (veelal jonge meiden) in de handen vallen van loverboys (Comensha 2008, 2009).

Humanitas Eindhoven wil middels een evaluatie inzicht krijgen in het financieel en maatschappelijk rendement van het project Gevaarlijke Liefde. Zij heeft Frank van Summeren (student aan de Radboud Universiteit Nijmegen) en Tim Seegers (student aan de Vrije Universiteit Amsterdam), gevraagd het project te evalueren.

1.2 Achtergrond

Het loverboys verschijnsel kwam in 1995 bij de politie in Utrecht aan het licht. Vier Marokkaanse souteneurs ronselden op een schijnbaar nieuwe werkwijze jonge meisjes door ze verliefd op hen te laten worden. Tijdens de rechtszaak stonden vijf geprostitueerde meisjes echter buiten het gerechtshuis met de spandoeken 'Laat onze lieffies vrij' (Bovenkerk e.a. 2006: 19-21).

Het loverboy fenomeen bleek tamelijk ongrijpbaar. Naast de man speelt ook de vrouw vaak een actieve rol in hun bedrijvigheid. Wanneer een loverboystel zich aan de regels hield en het meisje niet voor haar achttiende aan de slag ging, waren ze vrijwel ontastbaar. Verder deden meisjes in veel gevallen geen aangifte van dwang of mishandeling. Ook justitie kon moeilijk in actie komen wegens het ontbreken van een apart wetsartikel dat het loverboyschap verbood. De optie voor een preventieve aanpak lag vervolgens meer voor de hand (Bovenkerk e.a. 2006: 31-34).

Sindsdien is er volgens Bovenkerk e.a. een 'morele paniek' ontstaan en 'ongewoon heftig' gereageerd op een variant van het pooierbestaan die voor nieuw wordt aangezien. De hulpverlening zette sinds 2000 een proces van responsabilisering op gang door andere instanties te vragen om met maatregelen te komen. Het

publiek raakte bekend met het loverboys fenomeen. Hulpverleningsinstellingen, scholen en gemeenten startten op grote schaal met voorlichting en preventie. Politie en justitie werden voorgelicht over de loverboymethodiek en leerden het nieuwe wetsartikel tegen mensenhandel in te zetten in combinatie met de zedenwetgeving (2006: 43-45).

Volgens Bovenkerk e.a. bestaat er ondanks deze morele paniek echter geen helder inzicht in de aard en omvang van de problematiek. Men omschrijft een drietal ontwikkelingen die deze verontrusting verklaren, namelijk seksuele vrijheid en zelfbeschikking, vercommercialiseerde entertainmentindustrie en het ontstaan van een stedelijke, multiculturele samenleving (2006: 221-222).

Er klinken enkele bezwaren over de interpretatie van de 'loverboy' terminologie. In eerste instantie lijkt het om een nieuw fenomeen te gaan, maar deze werkwijze van souteneurs is al eeuwenoud. Verder gebruiken de meisjes het woord 'loverboy' in hun persoonlijke romance ook tegenover een hulpverlener, waardoor het slachtofferperspectief domineert. Bovenkerk e.a. omschrijven de huidige generatie pooiers liever als 'modern'. De moderne pooiers zijn veel mobieler dan voorheen, ze prostitueren meer vrouwen van niet-Nederlandse komaf en de nieuwe generatie souteneurs zijn grotendeels allochtoon (Bovenkerk e.a. 2006: 217-218).

Welke maatregelen werken nu in de praktijk? Bovenkerk e.a. stellen dat 'aan de voorkant' in principe twee acties kunnen worden genomen: "de weerbaarheid van de slachtoffers verhogen en de kracht van de daders afbreken" (2006: 238-239). Voorlichting aan potentiële slachtoffers is hier een onderdeel van. Maar wat is nu eigenlijk het effect van een voorlichting op leerlingen die braaf toekijken en luisteren? Dit is niet eenvoudig te bepalen...

1.3 Doel- en vraagstelling

Doelstelling

Humanitas wil inzicht krijgen in het maatschappelijk en financieel rendement van het project Gevaarlijke Liefde.

Vraagstelling

Welke maatschappelijke en financiële effecten levert het project Gevaarlijke Liefde op?

De hoofdvraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen.¹

1. Hoe is het project te omschrijven?
2. Hoe is het project uitgevoerd?
3. Wat zijn succes- en faalfactoren voor het project?
4. Wat zijn de maatschappelijke en financiële effecten van het project?

¹ In bijlage 1 worden de vijf onderzoeksvragen en de daarbij horende aandachtspunten uitgebreid beschreven.

5. Hoe kan de werkwijze worden verbeterd?

1.4 Leeswijzer

In de rapportage wordt verslag gedaan van de evaluatie van het project Gevaarlijke Liefde. In hoofdstuk 2 wordt een beeld geschetst van de methodiek van het project Gevaarlijke Liefde. In hoofdstuk 3 worden de maatschappelijke effecten van het project beschreven. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de financiële effecten van het project uiteengezet. Kernvraag is of de financiële opbrengst door inzet van preventieve voorlichting opweegt tegen de kosten die de gemeente Eindhoven hier voor maakt. In hoofdstuk 5 worden de succesfactoren met betrekking tot het project gepresenteerd. Ten slotte komen in hoofdstuk 6 de conclusies aan bod.

2 Project Gevaarlijke Liefde

2.1 Humanitas

Humanitas is er voor mensen die het even niet in hun eentje redden. Deze mensen vinden steun bij een van de projecten van Humanitas, variërend van maatjes projecten voor ex-delinquenten tot hulp aan slachtoffers van jeugdprostitutie. Landelijk heeft Humanitas 90 lokale afdelingen, waarin 10.000 vrijwilligers in ruim 600 projecten en activiteiten actief zijn. Als “maatjes” geven zij jaarlijks 35.000 mensen (tijdelijk) een steuntje in de rug. Belangrijke uitgangspunten in de aanpak van Humanitas zijn gelijkwaardigheid, verantwoordelijkheid voor je zelf en voor een ander, behoud van regie over eigen leven, betrokkenheid en vraaggericht werken (Mariëlle Nollen, projectleider Gevaarlijke Liefde, Humanitas Eindhoven).

“Loverboys zijn jongemannen die met meiden of jonge vrouwen een (fake) relatie aangaan en hen via misleiding, dwang of geweld in de prostitutie brengen en hun verdiensten confisqueren”.

- ▶ Veelal Nederlandse jongemannen met een allochtone achtergrond.
- ▶ Tussen de 20 en 30 jaar oud en ‘hebben’ meisjes die voor hen in de prostitutie werken.
- ▶ Laag opleidingsniveau.
- ▶ Op jonge leeftijd begonnen aan een criminele carrière.
- ▶ Bekend bij politie en justitie voor geweldsdelicten, vermogensdelicten en andere delicten.
- ▶ Hanteren een externe locus of control (ze zien anderen als verantwoordelijke voor hun daden of omstandigheden).
- ▶ Uit op macht en veel geld.
- ▶ Weinig respect voor vrouwen en weinig inlevingsvermogen t.o.v. de meiden.
- ▶ Sociaal vaardig en meesters in het manipuleren. Geen schuldgevoelens (Van Dijke en Terpstra 2005: 12,53).

Daderprofiel

“Humanitas komt op voor een samenleving waarin mensen actief vorm geven aan hun eigen leven en verantwoordelijkheid nemen voor het samenleven met elkaar. Deze humanistische uitgangspunten vertaalt Humanitas in diensten van-mens-tot-mens op de gebieden van welzijn, wonen en zorg. De dienstverlening is veelal kleinschalig (maatjescontacten, huisbezoek), persoonlijk (van -mens-tot-mens) en wordt lokaal georganiseerd.” (Humanitas 2011a).

2.2 Preventieve voorlichting

Humanitas Eindhoven tracht met outreachende preventieve (objectieve, interactieve en niet sensationele) voorlichting door opgeleide vrijwilligers aan jongeren en hun ouders, docenten, hulpverleners en intermediairs te voorkomen dat jongeren in handen vallen van loverboys en in de jeugdprostitutie terecht komen. De voorlichting richt zich op jongeren vanaf 13 jaar. Thema's die aan de orde komen zijn: (jeugd)prostitutie, loverboys, dader- en slachtofferprofiel, groomingsproces (inpakproces), ervaringsverhalen en signalen. Daarnaast worden praktische tips gegeven aan de jongeren wat zij kunnen doen en waar zij terecht kunnen (meldpunt) als hij/zij of een vriend of vriendin in aanraking komt met een loverboy/lovergirl. Humanitas kan worden ingeschakeld door gemeenten, onderwijs-, zorg- en welzijnsinstellingen (Mariëlle Nollen, projectleider Gevaarlijke Liefde, Humanitas Eindhoven).

“Het probleem is dat heel veel mensen niet zo goed weten wat ze kunnen doen tegen een loverboy. Terwijl er veel jongeren slachtoffer kunnen worden van een loverboy. Het is de vraag wat je hier aan kunt doen. Ik denk dat we met goede voorlichting veel jongeren bewust kunnen maken van deze problematiek. Hiermee kunnen we het risico verkleinen dat deze jongeren slachtoffer worden van een loverboy.” (Mariëlle Nollen, projectleider Gevaarlijke Liefde, Humanitas Eindhoven)

De vrijwilligers die de voorlichting verzorgen worden aangestuurd en getraind door de projectleider Gevaarlijke Liefde van Humanitas. Daarnaast verzorgt de projectleider ook workshops voor professionals uit het sociale netwerk van jongeren, al dan niet in samenwerking met de zorgcoördinator jeugdprostitutie en/of het team mensenhandel van de politie Brabant-Zuidoost (Mariëlle Nollen, projectleider Gevaarlijke Liefde, Humanitas Eindhoven).

“Ik weet nu beter op welke signalen ik moet letten waardoor ik sneller aan de bel kan trekken als een van mijn leerlingen dit overkomt. Ook weet ik nu waar ik terecht kan als er wat aan de hand is.” (docent die heeft deelgenomen aan de preventieve voorlichting)

2.3 Maatjescontact

Naast de preventieve voorlichting is er op initiatief van Humanitas Eindhoven, in samenwerking met diverse ketenpartners, een maatjesproject opgezet voor (potentiële) slachtoffers van loverboys. De maatjes van Humanitas worden in verschillende fasen in de ketenaanpak ingezet. Preventief bij begeleiding van risicomeiden, bij signalering (bijvoorbeeld in het groomingsproces) en als maatjes nazorg zodra het slachtoffer bevrijd is uit het Loverboy-circuit (Mariëlle Nollen, projectleider Gevaarlijke Liefde, Humanitas Eindhoven).

Slachtofferprofiel

“In principe kan iedere jongere slachtoffer worden van een loverboy, maar er zijn categorieën jongeren die hier extra ontvankelijk voor zijn:

- ▶ Fase problematiek, jongeren die om verschillende redenen tijdens de pubertijd in conflict komen met hun ouders, zonder dat er sprake is van ernstige ouderproblematiek (bijvoorbeeld ontworstelen aan overmatige bescherming en ontmoeting foute vrienden).
- ▶ Zeer beïnvloedbaar, als gevolg van verstandelijke beperking of een psychiatrisch beeld (te denken valt aan een afhankelijkheidsstoornis in ontwikkeling of een licht verstandelijke beperking).
- ▶ (Ernstige) traumatische ervaring als gevolg van verwaarlozing, mishandeling of seksueel misbruik (het betreft hier bijvoorbeeld meiden met een relatieverslaving om liefdes-leegheid op te vullen).
- ▶ Multi-problematiek als gevolg van ernstige ouderproblematiek. Op verschillende gebieden zijn interventies nodig voor kind en ouder (hier kan het gaan om hechtingsproblemen, uithuisplaatsingen, schoolproblemen, zelfbeeld en waardering, een gebrekkig sociaal netwerk)” (Movisie 2009)

Bij het maatjescontact bieden vrijwilligers vriendschappelijk contact, praktische ondersteuning, een luisterend oor en de mogelijkheid om leuke activiteiten te ondernemen. Dat bieden ze aan slachtoffers van loverboys/mensenhandel en risicojongeren (meiden). Het maatjescontact wil de deelnemers stimuleren om weer deel te nemen aan de maatschappij, isolement doorbreken en ondersteuning bieden bij ontplooiing en ontwikkeling. Door de ondersteuning van een maatje kunnen de deelnemers weer zelfvertrouwen krijgen, een sociaal netwerk opbouwen en weer op eigen benen staan (Humanitas 2010).

Doelstellingen maatjescontact

- “Ondersteuning bij ontwikkeling en ontplooiing;
- Invulling of in stand houden van het eigen leven;
- Weer op eigen benen staan en deelnemen aan de maatschappij;
- Voorkomen van terugval in de prostitutie of verdere betrokkenheid;
- Leren grenzen aangegeven op persoonlijk gebied en in relaties” (Humanitas 2010).

3 Maatschappelijke effecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten van het project Gevaarlijke Liefde.

3.1 Gevolgen slachtofferschap loverboys

Om inzicht te krijgen in de maatschappelijke effecten van het project, worden hier de (sociale) gevolgen uiteengezet, die zich voordoen wanneer een jongere in handen valt van een loverboy.

Sociale isolatie

Aantasting van het sociale netwerk van een jongere vergroot de kans om (opnieuw) slachtoffer te worden van een loverboy. Loverboys proberen het (potentiële) slachtoffer doorgaans uit hun sociale omgeving te halen zodat hij/zij voor hulpmiddelen volledig op de loverboy zijn aangewezen. Op die manier ontstaat een afhankelijkheidsrelatie die door de loverboy kan worden uitgebuit.

Toename hulpbehoefte

Jongeren die slachtoffer worden van een loverboy hebben meer te kampen met psychische en/of psychiatrische klachten. Met een toename van deze problemen neemt ook de hulpbehoefte onder de doelgroep toe, wat leidt tot hogere maatschappelijke kosten voor opvang en hulpverlening.

3.2 Opbrengsten project Gevaarlijke Liefde

Om de maatschappelijke effecten van het project Gevaarlijke Liefde inzichtelijk te krijgen is niet alleen gekeken naar de sociale gevolgen die uitblijven wanneer jongeren in handen vallen van loverboys en in de prostitutie terecht komen, maar zijn ook de opbrengsten van het project in beeld gebracht. Om zicht te krijgen op de opbrengsten van het project is gesproken met de coördinator van het project Gevaarlijke Liefde en de betrokken vrijwilligers van Humanitas. Daarnaast zijn de interne evaluaties, die zijn ingevuld door deelnemers aan de preventieve voorlichting, bestudeerd.

Bewustwording

Het overgrote deel van de leerlingen is zeer te spreken over de preventieve voorlichting. Het merendeel van de leerlingen geeft aan dat de voorlichting heeft voldaan aan hun verwachtingen. Zij weten nu beter waar ze op moeten letten, wat ze moeten doen en waar ze terecht kunnen als hij/zij of een vriend of vriendin in aanraking komt met een loverboy (Humanitas 2009, 2010, 2011).

“Ik weet nu beter wat ik moet doen als zoiets mij overkomt.” (leerling die heeft deelgenomen aan de preventieve voorlichting)

“Je moet oppassen met wie je op internet contact legt en met wie je afsprekt.” (leerling die heeft deelgenomen aan de preventieve voorlichting)

Een groot aantal leerlingen gaf in de interne evaluatie aan voorafgaand aan de preventieve voorlichting weinig van loverboys en jeugdprostitutie te weten. Een enkeling had zelfs nog nooit van een loverboy gehoord (Humanitas 2009, 2010, 2011).

“Hopelijk wordt het nu voor onze leerlingen gemakkelijker om dit probleem te herkennen.” (docent die heeft deelgenomen aan de preventieve voorlichting)

“Ik had het idee dat dit niet in mijn omgeving gebeurd, maar dat had ik vast mis.” (docent die heeft deelgenomen aan de preventieve voorlichting)

Vroegsignalering

Hulpverleners en docenten worden voorgelicht om problemen in een vroegtijdig stadium te signaleren, waardoor (indien mogelijk) kan worden voorkomen dat de situatie waarin een jongere zich bevindt verergert.

“Ik heb nu een beetje het idee waaraan je een slachtoffer en dader kunt herkennen.” (docent die heeft deelgenomen aan de preventieve voorlichting)

Doelgroepen preventieve voorlichting

- Docenten, zij kunnen signalen al in een vroeg stadium opvangen en weten waar ze terecht kunnen met zorgen en voor adviezen.
- Ouders, zij kennen hun kind het beste en zij kunnen ook de specifieke signalen bij deze situaties leren zien en opvangen en krijgen handvatten wat te doen.
- Jongeren leren na te denken over hun grenzen, het aangeven hiervan, het leren luisteren naar signalen die ze ontvangen, van zichzelf en uit de omgeving” (Humanitas 2011b)

Toeleiding naar (onbenut) hulpaanbod

Uit de evaluatie komt naar voren dat de vrijwilligers van Humanitas zich niet beperken tot de preventieve voorlichting, maar dat zij deelnemende jongeren (waar nodig en mogelijk) ook toeleiden naar onbenut hulpaanbod. Via de voorlichting komen zij in contact met jongeren die zelf of van wie een vriend of vriendin reeds in aanraking is geweest met een loverboy. Deze jongeren worden vervolgens toegeleid naar hulpverlening.

“Na afloop merk je vaak direct of de voorlichting goed is aangeslagen. Zodra je klaar bent komen er meisjes naar je toe die ervaringen willen delen over hetgeen ze hebben meegemaakt en/of vragen hebben over bepaalde situaties. Mijn vriendin heeft dit meegemaakt, kan dit een loverboy zijn?” (Vrijwilliger Humanitas project Gevaarlijke Liefde)

3.3 Maatschappelijk rendement

Uit de evaluatie komt naar voren dat de deelnemers zeer tevreden zijn over de preventieve voorlichting. Deelnemers geven aan dat zij na afloop van de preventieve voorlichting weet hebben van de gevaren van loverboys en ook weten waar ze waarvoor terecht kunnen (Humanitas 2009, 2010, 2011).

Een belangrijke voorwaarde dat preventieve voorlichting ook in de praktijk rendabel is, vormt het aantal daadwerkelijk voorkomen slachtoffers van loverboys en jeugdprostitutie. In de politieregio Brabant Zuidoost werd in 2010 160 keer een (mogelijk) slachtoffer van mensenhandel geregistreerd. Het gaat vooral om gevallen van gedwongen prostitutie. Bijna 40% van de (mogelijke) slachtoffers is minderjarig, het betreft vermoedelijk slachtoffers van loverboys. Zuidoost-Brabant geeft daarmee een forse stijging te zien ten opzichte van 2009. In dat jaar lag het totale aantal slachtoffers van mensenhandel nog op 96. Landelijk steeg het aantal ook, maar veel minder sterk: met zo'n tien procent tot 993 afgelopen jaar (Eindhovens Dagblad 2011a). Uitgaande van deze cijfers betekent dit een sterke toename van het aantal meldingen van slachtoffers van loverboys in 2010 ten opzichte van 2009. Toename van het aantal meldingen heeft echter niet perse te maken met een daadwerkelijke toename van het aantal slachtoffers van loverboys, maar kan eveneens het effect zijn van grotere aangiftebereid, aangespoord door de verhoogde aandacht van de gemeente, de politie en haar ketenpartners voor deze vorm van criminaliteit.

“Wij melden al onze gevallen aan Comensha, dat doen niet alle regio's. Maar het zal ook meespelen dat we hier in de regio al enkele jaren een meldpunt hebben, en een goede samenwerking tussen organisaties. Dat komt er meer boven water.” (Cindy van Cuijk, Zorgcoördinator meldpunt jeugdprostitutie Eindhoven in het Eindhovens Dagblad, 6 april 2011).

Maatschappelijke
effecten preventieve
voorlichting

- ✓ Bewustwording jongere, ouders en professionals
- ✓ Vroegsignalering (verscholen) problematiek
- ✓ Toeleiding naar (onbenut) hulpaanbod
- ✓ Verborgene problematiek in beeld

4 Financiële effecten

In dit hoofdstuk worden de financiële effecten van het project Gevaarlijke Liefde beschreven. Kernvraag is of de financiële opbrengst door inzet van preventieve voorlichting opweegt tegen de kosten die de gemeente Eindhoven hiervoor maakt.

4.1 Kosten/batenanalyse project Gevaarlijke Liefde

Om helder te krijgen wat het in financiële zin oplevert om jeugdprostitutie te voorkomen moeten de kosten die gemaakt worden door de inzet van preventieve voorlichting en het maatjescontact worden afgezet tegen de gemaakte kosten bij de opvang en ondersteuning van een slachtoffer van een loverboy die in de prostitutie is beland.

Wat kost een preventieve voorlichting?

In het kader van de evaluatie wordt onderzocht welke kosten de gemeente Eindhoven maakt door inzet van preventieve voorlichting voor 2.500 jongeren, ouders en professionals per jaar. Uit de analyse van alle gemaakte kosten die voor rekening komen van de gemeente Eindhoven komt een gemiddeld bedrag van € 25,- per deelnemer naar voren. De totale kosten van preventieve voorlichting komen hiermee op € 62.500,- per jaar.

Wat kost een maatjescontact?

De maatjes van Humanitas kunnen preventief worden ingezet bij de begeleiding van risicomeiden om te voorkomen dat zij slachtoffer wordt van een loverboy. In het kader van de evaluatie wordt onderzocht welke kosten de gemeente Eindhoven maakt door inzet van maatjescontact voor één jongere. Uit de analyse van alle gemaakte kosten die voor rekening komen van de gemeente Eindhoven komt een gemiddeld bedrag van € 2.100,- per maatjescontact naar voren.

Kosten maatjescontact

Actie	Kosten	Toelichting
Activiteiten voor koppel	€ 360	
Coördinatie en ondersteuning	€ 1350	Gemiddelde kosten coördinatie en ondersteuning door coördinator Humanitas.
Vrijwilligerskosten	€ 70	Gemiddelde kosten voor vrijwilliger (reiskostenvergoeding en vrijwilligersverzekering).
Organisatiekosten	€ 320	
Totale kosten	€ 2.100	

Wat kost opvang en ondersteuning van een slachtoffer?

Uit de analyse van de gemaakte kosten voor de opvang en ondersteuning van het slachtoffer komt een bedrag naar voren van circa € 127.250,-. Bijkomende kosten

zijn de kosten voor (langdurige) nazorg voor het slachtoffer door een psycholoog, psychiater en/of maatschappelijk werk. De kosten voor (langdurige) nazorg zijn in het onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Kosten opvang en ondersteuning slachtoffer

<i>Actie</i>	<i>Kosten</i>	<i>Toelichting</i>
Intake en registratie	€ 50	Gemiddelde kosten intake en registratie door steunpunt huiselijk geweld/ jeugdprostitutie.
Coördinatie	€ 2.000	Gemiddelde kosten coördinatie door zorgcoördinator jeugdprostitutie (inschakelen team mensenhandel en hulpverlening, contact met melder, plan van aanpak hulpverleningstraject).
Opvang en hulpverlening	€ 125.000	Gemiddelde kosten plaatsing slachtoffer in gesloten opvang.
Nazorg	€ 200	Gemiddelde kosten nazorg door team mensenhandel
Totale kosten	€ 127.250	

Bijkomende kosten zijn de kosten voor opsporing en eventuele vervolging van de verdachte(n). Kosten die de politie maakt in het kader van het onderzoek naar de verdachte(n) evenals de kosten die het Openbaar Ministerie maakt om de strafzaak te behandelen (meervoudige kamer behandelt de zaak, officier van justitie vertegenwoordigt OM en advocaat vertegenwoordigt verdachte) zijn in het onderzoek buiten beschouwing gelaten.

4.2 Financieel rendement

Uit de bovenstaande gegevens blijkt dat het voor de gemeente Eindhoven 'op papier' loont om in te zetten op preventieve voorlichting om te voorkomen dat jongeren in handen vallen bij een loverboy en op die manier in de jeugdprostitutie terechtkomen. Een belangrijke voorwaarde dat deze aanpak ook in de praktijk rendabel is, vormt het aantal daadwerkelijk voorkomen slachtoffers van loverboys en jeugdprostitutie. Gezien de preventieve insteek van het project Gevaarlijke Liefde is het moeilijk om in beeld te krijgen hoeveel slachtoffers daadwerkelijk zijn voorkomen. Echter wanneer met het project minimaal één slachtoffer kan worden voorkomen is het project daarmee kostenefficiënt in termen van ingezette middelen gedeeld door de financiële effecten (de preventieve voorlichting kost substantieel minder dan de opvang en ondersteuning van één enkel slachtoffer).

5 Succesfactoren

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de succesfactoren van het project. Wat maakt nu de kans op succes van preventieve voorlichting groter en wanneer moeten we op onze hoede zijn voor een mislukking van deze aanpak.

Vroegsignalering

Het vroegtijdig signaleren van problemen door vrijwilligers van Humanitas vormt een belangrijke succesfactor van het project Gevaarlijke Liefde. De vrijwilligers treden veel in contact met jongeren en hun ouders, wanneer zij zorgsignalen opvangen schakelen zij de coördinator Gevaarlijke Liefde in die op haar beurt weer de ketenpartners kan raadplegen.

“Ik heb een keer op een ROC meegemaakt dat er een aantal vermoedelijke slachtoffers van een loverboy in één klas zaten. Dat was een klasje van twaalf. Dat was heel bizar. Vervolgens is ook het team mensenhandel van de politie ingeschakeld.” (Vrijwilliger Humanitas project Gevaarlijke Liefde)

Door vroegtijdig in te grijpen kan worden voorkomen dat de problematische situatie waarin een jongere bevindt verergert, bovendien is hierdoor minder hulpverlening nodig om de situatie beheersbaar te maken.

Outreaching benadering

Door de vrijwilligers van Humanitas wordt een outreachende manier van werken voorgestaan. De vrijwilligers bezoeken scholen en zorg- en welzijnsinstellingen om jongeren, ouders en professionals te informeren over het project Gevaarlijke Liefde. De outreachende benadering vergroot de kans op vroegsignalering van problemen.

Vrijwilligers

Humanitas ontleent haar bestaansrecht aan haar vrijwilligers die zich willen inzetten voor haar maatschappelijke activiteiten waaronder het project Gevaarlijke Liefde.

“Ik ben op mijn vierde zelf door drie mensen misbruikt. Ook mijn moeder is seksueel misbruikt toentertijd. Als vrijwilliger van het project Gevaarlijke Liefde wil ik anderen hiervoor behoeden.” (Vrijwilliger Humanitas project Gevaarlijke Liefde)

Humanitas biedt haar vrijwilligers persoonlijke begeleiding, trainingen en intervisiebijeenkomsten (o.a. gastsprekers uit de praktijk) opdat haar vrijwilligers goed op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen rond jeugdprostitutie en loverboys (Mariëlle Nollen, projectleider Gevaarlijke Liefde, Humanitas Eindhoven).

“Wat heel vaak gebeurd is dat meisjes zeggen ‘ja ik heb al zoveel hulpverleners gehad, ik heb er gewoon echt geen zin meer in’. En dan komen zij bij ons, want wij zijn geen hulpverlening, wij zijn vrijwilligers.” (Mariëlle Nollen, projectleider Gevaarlijke Liefde, Humanitas Eindhoven).

Draagvlak

Een belangrijke voorwaarde om preventieve voorlichting te doen slagen is het creëren van draagvlak binnen onderwijsinstellingen voor deze aanpak. Uit de interviews met vrijwilligers en de coördinator van het project Gevaarlijke Liefde komt naar voren dat niet alle onderwijsinstellingen evenveel aandacht besteden aan voorlichting over jeugdprostitutie en loverboys.

“Wij kunnen wel langskomen en uitleggen dat het belangrijk is aan leerlingen, maar als scholen het vervolgens niet uitdragen dan schiet het niet op.” (Vrijwilliger Humanitas project Gevaarlijke Liefde)

“Er zijn echt wel scholen die hier serieus mee aan de slag gaan. Maar het blijft lastig. Het resultaat staat of valt met gemotiveerde docenten en mentoren. Bij veel scholen is het helaas nog geen structureel beleid.” (Mariëlle Nollen, projectleider Gevaarlijke Liefde, Humanitas Eindhoven).

Duurzaamheid

Humanitas Eindhoven is voor voortzetting en/of uitbreiding van het project Gevaarlijke Liefde afhankelijk van externe financiering (subsidiegelden van gemeenten). Humanitas is niet in staat landelijk preventieve voorlichting te geven als zij hier geen extra financiering voor ontvangt.

6 Conclusies

6.1 Maatschappelijke effecten

Humanitas Eindhoven wil met opgeleide vrijwilligers preventieve voorlichting geven aan jongeren, ouders, docenten, hulpverleners en intermediairs om te voorkomen dat jongeren in handen vallen van loverboys en in de jeugdprostitutie terecht komen.

Uit de evaluatie blijkt dat preventieve voorlichting door Humanitas Eindhoven bijdraagt aan bewustwording onder jongeren, ouders en professionals, vroegsignalering van (verscholen) problematiek en toeleiding naar (onbenut) hulpaanbod.

6.2 Financiële effecten

Daarnaast blijkt dat het voor de gemeente Eindhoven financieel rendabel is om in te zetten op preventieve voorlichting om te voorkomen dat jongeren in handen vallen van loverboys en in de jeugdprostitutie terechtkomen.

Indien met het project ten minste één slachtoffer kan worden voorkomen, is het project kosten efficiënt wat betreft de ingezette middelen gedeeld door de financiële effecten.

6.3 Succesfactoren

Wat zijn tenslotte de succes- en faalfactoren van het project Gevaarlijke Liefde? Een preventieve voorlichting maakt een grotere kans op succes indien een outreachende benadering wordt toegepast, problemen vroegtijdig gesignaleerd worden, opgeleide gemotiveerde vrijwilligers worden ingezet, er voldoende draagvlak bij scholen bestaat, en er toereikende (financiële) daadkracht bestaat om het project duurzaam voort te zetten.

Literatuurlijst

Bovenkerk, F. e.a. (2006) *Loverboys of modern pooierschap*, Amsterdam: Augustus.

Comensha (2008, 2009) Jaarverslag.

Eindhovens Dagblad (2011a) 'Fors meer zaken jeugdprostitutie', 6 april 2011.

Eindhovens Dagblad (2011b) 'Loverboy: label of luchtbel?', 19 april 2011.

Humanitas (2009, 2010, 2011) Interne evaluaties.

Humanitas (2010) Jaarverslag 2009 Maatjescontact Eindhoven.

Humanitas (2011a) Visie en missie.

Humanitas (2011b) Voortgangsrapportage project Gevaarlijke Liefde.

Movisie (2009) Factsheet. Meisjesprostitutie: feiten en cijfers.

Van Dijke, A. en L. Terpstra (2005) *Loverboys: feiten en cijfers. Een quick scan*, Amsterdam: SWP.

Bijlage 1 Doel- en vraagstelling

Doelstelling

Humanitas wil inzicht krijgen in het maatschappelijk en financieel rendement van het project Gevaarlijke Liefde.

Vraagstelling

Hoofdvraag:

Welke maatschappelijke en financiële effecten levert het project Gevaarlijke Liefde op?

De hoofdvraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen.

1. Hoe is het project te omschrijven?
 - a. Wat is het probleem/ de opgave?
 - b. Op welke factoren van het probleem wordt het project ingezet?
 - c. Uit welke stappen bestaat het project?
 - d. Wat zijn de beoogde effecten van het project?
2. Hoe is het project uitgevoerd?
 - a. Is het project uitgevoerd conform plan?
 - b. Hebben zich tussentijdse wijzigingen in het probleem/ de opgave voorgedaan waardoor aanpassing van het project noodzakelijk was?
 - c. Welke knelpunten deden zich voor tijdens het project?
3. Wat zijn succes- en faalfactoren voor het project?
 - a. Wat zijn de randvoorwaarden voor het project?
 - b. In welke situatie werkt het project wel en niet?
4. Wat zijn de maatschappelijke en financiële effecten van het project?
5. Hoe kan de werkwijze worden verbeterd?

Bijlage 2 Onderzoeksopzet

Methoden van onderzoek

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende methoden van onderzoek:

- a. Literatuuronderzoek
- b. Interviews

Onderzoeksactiviteiten

In het kader van het onderzoek zijn de volgende activiteiten verricht:

- a. Opstellen onderzoeksplan
- b. Bestudering van schriftelijke stukken (projectplan, jaarverslagen en interne evaluaties)
- c. Houden van interviews met professionals en vrijwilligers
- d. Schrijven van onderzoeksrapport

Bijlage 3 Over de auteurs

Frank van Summeren MSc (1985) is onderzoeker/adviseur jeugd & veiligheid bij Partners+Pröpper en initiatiefnemer van de LinkedIn groep 'het Veiligheidshuis, samenwerken aan veiligheid'. Daarnaast volgt hij Criminologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hiervoor studeerde hij Integrale Veiligheid aan de Avans Hogeschool en Bestuurskunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen. In het kader van zijn Masterthesis heeft Frank een onderzoek verricht naar de samenwerking tussen partnerorganisaties in een zestal veiligheidshuizen in de Provincie Limburg.

Tim Seegers (1986) is student aan de Vrije Universiteit in Amsterdam waar hij de Master Besturen van veiligheid volgt. Hiervoor heeft hij de opleiding Integrale Veiligheid succesvol afgerond aan de Avans Hogeschool te 's-Hertogenbosch. In het kader van zijn Bachelorthesis heeft Tim onderzoek verricht naar het functioneren van het Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf naar oordeel van de partners op operationeel, tactisch en strategisch niveau. Tevens heeft hij onderzoek gedaan naar de motivatie van de partners van het Veiligheidshuis West Veluwe Vallei.